

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Datum 2011-01-18
Dnr 32-2010-0664

Löpande granskning 2010

Riksrevisionen har som ett led i den årliga revisionen av Naturvårdsverket bl.a. granskat rutiner för fördelning och uppföljning av bidrag för sanering och efterbehandling av förorenade områden. Riksrevisionen har även följt upp föregående års granskning avseende förvaltningskostnader på sakanslag.

Granskningen har resulterat i iakttagelser som Riksrevisionen vill fästa Naturvårdsverkets uppmärksamhet på i denna revisionsrapport.

Riksrevisionen önskar information senast 2011-03-01 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Sammanfattning

Riksrevisionen anser inte att Naturvårdsverket försäkrat sig om att bidrag för sanering och efterbehandling av förorenade områden används till avsett ändamål.

Avseende Naturvårdsverkets principer för avräkning av förvaltningskostnader på sakanslag konstaterar Riksrevisionen att Naturvårdsverket vidtagit åtgärder under 2010 i syfte att få ändrade villkor i regleringsbrevet. Detta har inte resulterat i någon ändring för 2010 varför Riksrevisionens iakttagelser kvarstår.

1. Förorenade områden

Naturvårdsverket disponerar för 2010 ett anslag på ca 580 mnkr för sanering och efterbehandling av förorenade områden. Arbetet med förorenade områden är uppdelat mellan en mängd olika aktörer. Naturvårdsverket ansvarar bl.a. för att samordna och prioritera på nationell nivå, ge vägledning om tillsyn, administrera och följa upp samt utvärdera effekterna av bidraget. Länsstyrelserna arbetar med inventering och riskklassificering av potentiella förorenade områden, bidragsförmedling, undersökningar och utredningar, tillsyn och tillsynsvägledning. Kommunerna arbetar med undersökningar och utredningar, huvudmannaskap för bidragsfinansierade åtgärder, tillsyn och anmälningsärenden.

Riksrevisionen har granskat Naturvårdsverkets rutiner för fördelning och uppföljning av bidrag för sanering och efterbehandling av förorenade områden.

1.1 Brister i uppföljning av utbetalade bidrag

Utbetalning av bidrag från anslaget görs i huvudsak till länsstyrelserna i form av utredningsmedel och åtgärdsmedel. Länsstyrelserna kan söka utredningsmedel för inventering, utredning och tillsyn av förorenade områden samt åtgärdsmedel för enskilda objekt. Länsstyrelserna svarar i sin tur för utbetalningar till kommunerna för utförda åtgärder.

Ekonomisk uppföljning och utvärderingar avseende utredningsmedel görs i de lägesredovisningar som lämnas av länsstyrelserna i samband med den årliga redovisningen av de regionala programmen. Åtgärdsmedel följs upp löpande genom kvartalsvisa ekonomiska redovisningar samt i den slutredovisning som lämnas senast ett år efter slutbesiktning.

Riksrevisionens granskning visar att Naturvårdsverket har bristande uppföljning av utbetalade åtgärdsmedel. Naturvårdsverket har ett antal ärenden som avslutats för flera år sedan, där man ännu inte granskat inkommen redovisning från länsstyrelsen. Detta får bl.a. konsekvenser för Naturvårdsverkets möjligheter att begära in material som saknas eller behöver kompletteras då många år har gått sedan bidragen betalades ut. Riksrevisionen har även konstaterat att ett antal länsstyrelser inte inkommit med slutredovisningar inom avsedd tid.

Naturvårdsverket dokumenterar inte genomförd granskning av att länsstyrelserna uppfyller de skriftliga villkor som ställts i samband med bidragsbesluten. Dokumentation saknas även av att Naturvårdsverket genomfört granskning av slutredovisning av åtgärdsobjekt enligt en intern checklista. Skriftlig dokumentation av utförda kontroller är en förutsättning för att kunna följa upp den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten. I de aktuella fall som granskats finns ingen dokumentation som visar om Naturvårdsverket följt upp att länsstyrelserna uppfyllt gällande bidragsvillkor.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar att Naturvårdsverket vidtar åtgärder och utarbetar rutiner för att försäkra sig om att utbetalda bidrag för sanering och efterbehandling av förorenade områden används till avsett ändamål. Detta innebär att Naturvårdsverket bör utarbeta rutiner som säkerställer att myndigheten dokumenterar och följer upp genomförda granskningar samt att slutredovisningar inkommer inom avtalad tid och är kompletta.

1.2 Brister i bidragsvillkor

Riksrevisionens granskning visar att länsstyrelserna ställer olika krav i bidragsvillkoren till kommunerna och att utbetalningskontrollerna varierar. Ett fåtal länsstyrelser kräver intyg från extern revisor avseende den ekonomiska slutredovisning som kommunerna lämnar, andra ställer inte detta krav. Naturvårdsverket har inte reglerat vilka krav länsstyrelserna ska ställa i sina bidragsvillkor gentemot kommunerna eller vilka kontroller länsstyrelserna ska utföra av bidrag som vidareförmedlas.

Naturvårdsverket förutsätter i bidragsvillkoren till länsstyrelserna att bidragen är föremål för samma kontroll och löpande revision som övrig verksamhet hos länsstyrelserna. Länsstyrelserna i sin tur förutsätter att bidragen till kommunerna granskas och kontrolleras av andra.

Rekommendation

För att säkerställa att bidrag från anslag för sanering och efterbehandling används i enlighet med villkor i regleringsbrevet och enligt Naturvårdsverkets intentioner rekommenderar Riksrevisionen att Naturvårdsverket tydligare reglerar vilka krav och kontroller som länsstyrelserna ska ställa gentemot kommunerna.

Naturvårdsverket ansvarar för sin interna styrning och kontroll och behöver därför utarbeta rutiner som säkerställer att kontroller avseende bidragsvillkor utförs, dokumenteras och löpande följs upp.

2. Förvaltningskostnader på sakanslag

Under 2009 granskade Riksrevisionen Naturvårdsverkets principer för avräkning av förvaltningskostnader på sakanslag. Riksrevisionen ansåg inte att dessa principer var i överrensstämmelse med regelverk och villkor i regleringsbrevet. Iakttagelserna avrapporterades i revisionsrapport (dnr-32-2009-0586). Riksrevisionen rekommenderade Naturvårdsverket att ändra sina principer kring vilka kostnader som får finansieras med sakanslag. Detta skulle leda till en ökad belastning på Naturvårdsverkets förvaltningsanslag. Om Naturvårdsverket inte ansåg det möjligt att finansiera dessa ökade kostnader med förvaltningsanslaget rekommenderade Riksrevisionen Naturvårdsverket att kontakta regeringen för att få till stånd en ändring av villkoren i regleringsbrevet.

Under 2010 har Naturvårdsverket kontaktat miljödepartementet både formellt och informellt med förslag på ändrade villkor i regleringsbrevet, som skulle tillåta Naturvårdsverket att i större utsträckning använda sakanslag för förvaltningskostnader. Detta har inte resulterat i någon ändring av regleringsbrevet för 2010.

I sak föreligger därför ingen skillnad mellan år 2009 och 2010, varken vad gäller villkor i regleringsbrevet eller i Naturvårdsverkets principer för avräkning av anslagen. Detta gör att Riksrevisionens kritik mot Naturvårdsverket i princip kvarstår.

Riksrevisionen konstaterar att Naturvårdsverket har vidtagit åtgärder för att få till stånd ändringar av villkoren i regleringsbrevet under 2010. Av budgetpropositionen för 2011 framgår också att regeringen avser att föra över totalt ca 40,7 mnkr från tre olika sakanslag till Naturvårdsverkets förvaltningsanslag. Detta kommer innebära att Naturvårdsverket under 2011 kan ändra sina principer för anslagsavräkning så att dessa blir i överrensstämmelse med regelverket.

Ansvarig revisor Anne Bryne har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Anders Lexner har varit föredragande.

Anne Bryne

Anders Lexner

Kopia för kännedom: Regeringen, Miljödepartementet